

โสเรยยตเถร วตถุ ฯ

“น ตัม มาตา ปิตา กยิราติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตุถา
โสเรยยนคเร สมฺภูจิต्तํ สาวตถึยํ นิฏฺฐาเปติ ฯ”

เศรษฐีบุตรกลับเพศเป็นหญิงแล้วหลบหนี

(หน้า ๑๕๒-๑๕๓ สมุมาสมพุทฺธเถ สาวตถึยํ - เคเห อกาสิ)

สมุมาสมพุทฺธเถ สาวตถึยํ วิหรนฺเต, โสเรยยนคเร โสเรยย-
เสฏฺฐิปปุตฺโต เอเกน สหายเกน สทฺธิ์ สุขยานเก นิสีทิตฺวา มหนฺเตน
ปรีวารเณ นหฺนตถาย นคฺรา นิภฺขมิ ฯ ตสฺมึ ฆเณ มหฺกจฺจายนตฺเถโร
โสเรยยนคเร ปิณฺฑทาย ปวีสิตฺกามา พหิณคเร สงฺฆาภูมึ ปารุปฺติ ฯ
เถรสฺส จ สุวณฺณวณฺณํ สรีรํ ฯ โสเรยยเสฏฺฐิปปุตฺโต ตํ ทิสฺวา
จินฺเตสิ “อโห วต อัยฺ เถโร มม ภริยา ภเวยฺย, มม วา
ภริยาย สรีรวณฺโณ เอตสฺส สรีรวณฺโณ วีย ภเวยฺยาติ ฯ ตสฺส
จินฺติตมตฺเตยฺว, ปุริสลิงฺคํ อนฺตรธายิ ฯ อิตถึลึงฺคํ ปาตุรโหสิ ฯ โส
ลชฺชมาโน ยานกา โอรฺุยฺห ปลาโย ฯ ปรีชโน ตํ อสฺถชานนฺโต
“กิเมตํ กิเมตฺนฺติ อาห ฯ สปิ ตกฺกสิลคมคฺคํ ปฏิปชฺชิ, สหายโกปีสฺสา
อิตฺ อิจิตฺ จ วิจฺริตฺวาปี นาทฺทส ฯ สพุเพ นหายิตฺวา เคหํ อคมํสุ
“กหํ เสฏฺฐิปปุตฺโตติ วุตฺเต, “นหาตฺวา อาคโต ภวิสฺสตีติ มณฺณิมฺหาติ
วทิสฺสุ ฯ อถสฺส มาตาปิตโร ตตฺถ ตตฺถ ปรีเยสิตฺวา อปฺสฺสนฺตา
โรทิตฺวา ปรีเทวิตฺวา “มโต ภวิสฺสตีติ มตฺกภตฺตํ อทฺสฺสุ ฯ สปิ เอกํ
ตกฺกสิลคามิสตฺถวาทํ ทิสฺวา ยานกํ ปจฺฉโต ปจฺฉโต อนฺุพฺนธิ ฯ
อถ นํ มนฺุสฺสา ทิสฺวา “อมฺหากํ ยานกสฺส ปจฺฉโต ปจฺฉโต
อาคจฺฉสิ, มยฺ ‘กสฺเสสา ทาริกาติ ตํ น ชานามาติ วทิสฺสุ ฯ “สามี

ตุมเห อตฺตโน ยานกั ปาเชถ, อหิ ปทสา คมิตฺตสามิตฺติ คจฺจนตฺติ
 คจฺจนตฺติ อํกุลิมุทฺทิกั ทตฺวา เอกสุมิ ยานเก โอกาสั กาเรสิ ฯ
 มนุสฺสา จินฺตยีสฺสุ “ตฺถกฺกสิลนคฺเร อมฺหากั เสฏฺฐิจฺปุตฺตสฺส ภริยา
 นตฺถิ, มยํ ตสฺส อาจิกฺขิตฺตสาม, มหาปณฺณกาโร โน ภวิสฺสตีติ ฯ
 เต คนฺตฺวา “สามิ อมฺเหหิ ตุมฺหากั อิตฺถีรตฺนํ อานีตฺนตฺติ ฯ โส
 สุตฺวา ตํ ปกฺโกสาเปตฺวา อตฺตโน วยานุรูปํ อภิรุเป ปาสาทิกั
 ทิสฺวา อุปฺปนฺนสิเนโห อตฺตโน เคเห อกาสิ ฯ

ชายอาจกลับเป็นหญิงและหญิงอาจกลับเป็นชายได้

(หน้า ๑๕๓-๑๕๔ ปุริสา หิ อิตฺถิโย - จตฺตารุ ปุตฺตา อเหตุ)

ปุริสา หิ อิตฺถิโย อิตฺถิโย วา ปุริสา อภูตปุพฺพา นาม นตฺถิ ฯ
 ปุริสา หิ ปฺรสุส ทาเรสุ อติจริตฺวา กาลั กตฺวา พหุณี วสุส-
 สตฺสทฺสทานิ นิริเย ปจิตฺวา มนุสฺสชาติ อากจฺจนฺตา อตฺตภาวสฺเต
 อิตฺถีภาวํ อาปชฺชนตฺติ ฯ อานนฺทตฺเถโรปิ กปฺปสฺตสทฺสปุริตปารมี
 อริยสาวโก สัสาเร สัสรนฺโต เอกสุมิ อตฺตภาเว กมฺมารกุเล
 นิพฺพตฺโต ปฺรทารกมฺมํ กตฺวา นิริเย ปจิตฺวา ปกฺกาวเสเสน จุทฺทสฺสุ
 อตฺตภาเวสุ ปุริสสฺส ปาทปฺริจาริกา อิตฺถิ อโหสิ สตฺตสฺสุ อตฺตภาเวสุ
 วิชฺชุทฺตรณํ ปาปุณฺนิ ฯ อิตฺถิโย ปน ทานาทีนิ ปุณฺณานิ กตฺวา อิตฺถีภาวเ
 ฉนฺทํ วิราเชตฺวา “อิทํ โน ปุณฺณํ ปุริสฺตตฺถาวํ ปฏฺฐิลาภาย สัวตฺตตฺตฺติ
 จิตฺตํ อธิฏฺฐหิตฺวา กาลั กตฺวา ปุริสฺตตฺถาวํ ปฏฺฐิลภนฺตฺติ ฯ ปติเทวตา
 หุตฺวา สามิสฺมมาปฏฺฐิปตฺติวเสนาปิ ปุริสฺตตฺถาวํ ปฏฺฐิลภนฺเตว ฯ
 อยฺยจฺจ เสฏฺฐิจฺปุตฺโต เถเร อโยนิโส จิตฺตํ อุปฺปาเทตฺวา อิมสุมิเยว
 อตฺตภาเว อิตฺถีภาวํ ปฏฺฐิลภิ ฯ

ตลกกลล่าย เสฏฺฐิปุตุเตน สทฺธิ สํวสมนฺวาย ปนฺสฺสา กุจฺฉิยํ
 คพฺโภ ปตฺติฏฺฐาสิ ๑ สฺวา ทสฺมาสจฺเจยน ปุตุตํ ลภิตฺวา ตสฺส ปทฺสฺยา
 คมนกาเล อปรํปี ปุตุตํ ปฏฺฏิลภิ เอวมสฺสา กุจฺฉิยํ วุตฺถา เทว
 ปุตุตา อเหตุํ, โสเรยฺยนคเร ตํ ปฏฺฏิจฺจ นิพฺพตฺตา เทวติ จตฺตารอ
 ปุตุตา อเหตุํ ๑

นางได้พบกับเพื่อนเก่าแล้วเล่าเรื่องให้ฟัง

(หน้า ๑๕๔ - ๑๕๕ ตสมฺมี กาล - อยุํ ขมาเปสฺสามาติ)

ตสมฺมี กาล โสเรยฺยนครโต โย ตสฺสา สหายโก เสฏฺฐิปุตุโต
 โส ปญฺจหิ สกฺกฺสฺเตหิ ตลกฺกลลํ คนฺตฺวา สุขฺยานเก นิสินฺโน นครํ
 ปาวิสิ ๑ อถ นํ สฺวา อฺุปริปาสาทตฺเล วาตปानํ วิวริตฺวา อนฺตรวิถิ
 โอลอกฺยมานา จิตฺตา ทิสฺวา ตํ สลฺขานิตฺวา ทาสี เปสฺเสตฺวา ตํ
 ปกฺโกสฺยาเปตฺวา มหาตฺเล นิสิตฺทาเปตฺวา มหนฺตํ สกฺการสมฺมานํ
 อกาสิ ๑ อถ นํ โส อาห “ภทฺเท ตวํ อิตฺ ปุพฺเพ อมฺเหหิ
 น ทิฏฺฐปุพฺพา, อถ จ ปนฺ โน มหนฺตํ สกฺการํ กโรสิ ชานาสิ
 ตวํ อมฺเหติ ๑ “อาม สามี ชานามิ, นนฺ ตุมฺเห โสเรยฺยนครวาสิโนติ ๑
 “อาม ภทฺเทติ ๑ สฺวา มาตาปิตฺูนญฺจ ภาริยาย จ ปุตุตานญฺจ อโรคภาวํ
 ปุจฺฉิ ๑ อิตโร “อาม ภทฺเท อโรคาติ วตฺวา “อมฺม ชานาสิ ตวํ
 เอเตติ อาห ๑ “อาม สามี ชานามิ, เตสํ เอโก ปุตุโต อตฺถิ,
 โส กหนฺติ ๑ “ภทฺเท เอตํ มา กเถสิ; มยฺ เตน สทฺธิ เอกทิวสํ
 สุขฺยานเก นิสิตฺติวา นหายิตุํ นิภฺขนฺตา เนวสฺส คตฺตี ชานาม,
 อิตฺ จิตฺ จ วิจริตฺวา ตํ อทิสฺวา มาตาปิตฺูนํ อโรจยิมฺหา,
 เตปิสฺส โรทิตฺวา กนฺทิตฺวา เปตฺกิจฺจํ กริสุติ ๑ “อหํ โส สามิติ ๑

“อเปหิ ภทฺเท, ก็ กเถสิ, มยฺหํ สหายโก เทวกุมารโ วิย โสภติ,
 เอโส ปุริโสติ ฯ “โหตุ สามิ, อหํ โสติ ฯ อถ นํ “อิหํ ก็ นามาติ ฯ
 “ตํทิวสนฺเต อโยโย มหาภจฺจายนตฺเถโร ทิฏฺฐโจติ ฯ “อาม ทิฏฺฐโจติ ฯ
 “อหํ อโยโย มหาภจฺจายนตฺเถโร โอลเเกตฺวา ‘อโห วต อโย วา
 เถโร มม ภริยา ภเวยฺย, เอตฺสฺส วา สรฺรฺวณฺโณ วิย มม
 ภริยาย สรฺรฺวณฺโณ ภเวยฺยาติ จินฺตฺเตสิ; จินฺติตกฺขณฺเวยว ปุริสลิงคํ
 อนุตฺตรธาโย, อิตฺถิลิงคํ ปาตุภฺวิ, อถาหํ ลชฺชชาย กสฺสจฺจิ วตฺตํ
 อสภฺกฺกฺณิตฺวา ตโต ปลายิตฺวา อีธาคตา สามีติ ฯ “อโห เต ภาริโย
 กมฺมํ กตฺม, กสฺมา มยฺหํ นาจิกฺขิ, อปิจ ปน เต เถโร ขมาปิโตติ ฯ
 “น ขมาปิโต สามิ, ชานาสิ ปน ตวํ ‘กหํ เถโรติ ฯ “อิมเมว
 นครํ อุปนิสฺสาย วิหฺรตีติ ฯ “สเจ ปิณฺฑทาย จรฺนฺโต อีธาคจฺเจยฺย,
 อหํ มม อโยยฺสฺส ภิกฺขาหารํ ทเทยฺยามีติ ฯ “เตนหิ สีนํ สกฺกาโร
 กโรหิ, อมฺหากํ อโยโย ขมาเปสฺสามาติ ฯ

นางขอขมาพระมหากัจจายนเถระ

(หน้า ๑๕๕ - ๑๕๖ โส เถรสฺส - โสเรยฺยตฺเถโรติ นามํ อโหสิ)

—————> โส เถรสฺส วสนฺภูจฺฉานํ
 คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสินฺโน “ภนฺเต เสว มยฺหํ ภิกฺขํ
 คณฺหเถติ อาห ฯ “นฺนุ ตวํ เสฏฺฐิปุตฺต อากนฺตฺโกสิติ ฯ “ภนฺเต มา
 อมฺหากํ อากนฺตฺกภาวํ ปุจฺจถ, เสว เม ภิกฺขํ คณฺหเถติ ฯ เถโร
 อธิวาเสสิ ฯ เคเหปี เถรสฺส มหาสภฺกาโร ปฏฺยิตฺโต ฯ เถโร ปฺนทิวเส
 ตํ เคหฺทวารํ อคมาสิ ฯ อถ นํ นิสฺสีทาเปตฺวา ปณฺเฑน อาหาเรน
 ปรีวีสิตฺวา เสฏฺฐิปุตฺโต ตํ อิตฺถิ คเหตุวา เถรสฺส ปาทมฺมุเล

นิปชฺชาเปตฺวา “ภนฺเต มยฺหํ สหายิกาย ขมถาติ อาห ฯ “กิเมตฺนฺติ ฯ
 “อัยฺ ภนฺเต ปุพฺเพ มยฺหํ ปิยสหายโก หุตฺวา ตุมฺहे โอลิเกตฺวา
 เอวํ นาม จินฺตฺสึ; อถสฺส ปุริสฺสิงคํ อนุตฺรธายิ, อิตฺถิสิงคํ
 ปาตุภฺวิ; ขมถ ภนฺเตติ ฯ “เตนฺหิ อฏฺฐจฺหน, ขมามิ โว อหฺนฺติ ฯ
 เถเรณ “ขมามีติ วุตฺตมตฺเตเยว, อิตฺถิสิงคํ อนุตฺรธายิ ฯ ปุริสฺสิงคํ
 ปาตุภฺวิ ฯ

ปุริสฺสิงเค ปาตุภฺตมตฺเตเยว, ตํ ตกฺกสฺลยา เสฏฺฐจิปฺตุโต อาห
 “สมฺม สหายก อิเม เทว ทารกา ตว กุจฺฉิยํ วุตฺถตฺตา มํ
 ปฏฺิจจ นิพฺพตฺตตฺตา อุกฺกนฺปิ โน ปฺตุตาเอว, อិเชว วสฺสสาม, มา
 อุกฺกณฺจฺติ ฯ “สมฺม อหํ เอเกน อตฺตภาเวน ปจฺมํ ปุริโส หุตฺวาปฺน
 อิตฺถิภาวํ ปตฺวา ปฺน ปุริโส ชาโตติ วิปฺปการปฺปตฺโต; ปจฺมํ
 ปฏฺิจจ เทว ปฺตุตา นิพฺพตฺตา, อิทานิ เม กุจฺฉิตฺโต เทว นิกฺขนฺตา; ส
 วาหํ เอเกนตฺตภาเวน วิปฺปการํ ปตฺวา ปฺน เคเห วสฺสสามีติ
 สลฺลํ มา กริ; อหํ มม อยฺยสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชิสฺสามิ; อิเม
 เทว ทารกา ตว ภารา โหนฺตุ, อิเมสุ มา ปมชฺชิตฺติ วตฺวา
 ปฺตุเต ปริจฺมพิตฺวา ปริมชฺชิตฺวา ปิตฺุ นิชฺยาเทตฺวา นิกฺขมิตฺวา
 เถรสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชิ ฯ เถโรปี ตํ ปพฺพาเซตฺวา อุปสมฺปาเทตฺวา
 คณฺหิตฺวา ว จาริกญฺจรมานो อนุกฺกเมน สาวตฺถิ อคฺมาติ ฯ ตสฺส
 โสเรยฺยตฺเถโรติ นามํ อโหสิ ฯ

ชาวชนบทพากันแตกตื่นอลหม่าน

(หน้า ๑๕๖ - ๑๕๗ ชนปทวาสิโน ตํ - นํ ตโต กเรติ)

ชนปทวาสิโน ตํ ปวตตี ฌตฺวา สงฺขุมิตฺวา โภตุลลชาตา
 อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺฉิสฺสุ “เอวํ กิร ฃนฺเตติ ฯ “อามาวุโสติ ฯ “ฃนฺเต
 เอวรूपปี การณํ นาม โหติ; ตุมฺหากํ กิร กุจฺฉิยํ เทว ปุตฺตา
 นิพฺพตฺตา, ตุมฺहे ปฏฺิจฺจ เทว ชาตา; เตสํ โว กตเรสุ พลวสิเนโห
 โหตีติ ฯ “กุจฺฉิยํ วุตฺถเกสุ อาวุโสติ ฯ อาคตาคตา นิพฺพุํ ตเถว
 ปุจฺฉนฺติ ฯ เถโร “กุจฺฉิยํ วุตฺถเกสุเยว สิเนโห พลวาติ ปุณฺปุณฺ
 กเถนโต หรายมาโน เอโกว นิสีทติ เอโกว ติฏฺฐติ ฯ โส เอวํ
 เอกตฺตฺปกโต อตฺตภาเว ขยวํ ปฏฺุจเปตฺวา สห ปฏฺิสมฺภิทาหิ
 อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ ฯ อถ นํ อาคตาคตา ปุจฺฉนฺติ “ฃนฺเต เอวํ กิร
 นามาโหตีติ ฯ “อาม อาวุโสติ ฯ “กตเรสุ โว สิเนโห พลวาติ ฯ
 “มยฺหํ กตฺถจฺจิ สิเนโห นาม นตฺถีติ ฯ ภิกฺขุ “อํ อญฺตํ กเถติ
 ปุริมทิวเสสุ ‘กุจฺฉิยํ วุตฺถปฺตฺเตสุ สิเนโห พลวาติ วตฺวา อิทานิ ‘มยฺหํ
 กตฺถจฺจิ สิเนโห นตฺถีติ วทติ, อญฺณํ พุยากรโรติ ฃนฺเตติ สตฺถารํ
 อาหํสุ ฯ สตฺถา “น ภิกฺขเว มยฺหํ ปุตฺโต อญฺณํ พุยากรโรติ มม
 ปุตฺตสฺส สมฺมาปณฺนิตฺเตน จิตฺเตน มคฺคทสฺสนํ ทิฏฺฐกาลโต ปฏฺุจ
 ย น กตฺถจฺจิ สิเนโห ชาโต; ยํ สมฺปตฺตี เนว มาตา น ปิตา กาคุํ
 สกโกติ, ตํ อิมํ สตฺตานํ อพฺภนฺตเร ปวตฺตํ จิตฺตเมว เทตีติ
 วตฺวา อิมํ คาลมาห

“น ตํ มาตา ปิตา กยิรา อญฺเเว วาปีจ ฌาตกา
 สมฺมาปณฺนิตํ จิตฺตํ เสยฺยโส นํ ตโต กเรติ ฯ

ตตฺถ น ตนฺติ: ตํ การณํ เนว มาตา กเรยฺย น ปิตา

น อญเณ ฌาตกา ฯ สมุมาปณิหิตนฺติ: ทสฺสุ กุสลกมฺมปเถสุ
สมฺมาจปีตตฺตา สมฺมาปณิหิต ฯ เสยฺยโส นํ ตโต กเรติ ฯ ตโต
การณโต เสยฺยโส นํ วรตฺรํ อุตฺตริตฺรํ กเรยฺย กโรตฺติ อตุโธ ฯ
มาตาปิตโร หิ ปุตฺตานํ ฌนํ ททมานา เอกสฺมีเยว อตฺตภาเว กมฺมํ
อกตฺวา สุเขน ชีวิตปวตฺตนํ ฌนํ ทาคฺ์ สกฺโกนฺติ, วิสาขาย
มาตาปิตโรปี ตาวมทฺทฺธนา มหาโภคา ตสฺสา เอกสฺมีเยว อตฺตภาเว
สุเขน ชีวิตกปฺปนํ ฌนํ อทฺ์สุ ฯ จตุสฺสุ ปน ทิปฺเปสฺ จกฺกวตฺติสิริ ทาคฺ์
สมตฺถา มาตาปิตโร นาม ปุตฺตานํ นตฺถิ, ปเคว ทิพฺพสมฺปตฺตี วา
ปจฺมชฺฌานาติสมฺปตฺตี วา โลกุตฺตรสมฺปตฺติทาเน กถา ว นตฺถิ ฯ
สมฺมาปณิหิตํ ปน จิตฺตํ สพฺพมฺเปตํ สมฺปตฺตี ทาคฺ์ สกฺโกติ, เตน
วฺตุตํ “เสยฺยโส นํ ตโต กเรติ ฯ

เทสนาวสานเ พหุ โสตาปตฺติผลาที่นิ ปตฺตา, เทสนา
มหาชนสฺส สาทฺถิกา ซาตาติ ฯ

โสเรยฺยตฺเถร วตฺถุ ฯ

จิตฺตวคฺค วรรณนา นิฏฺฐิตา ฯ

ตฺติโย วคฺโค ฯ